

TOLLETATEN

EKSPORTKONTROLL

Fra Tolletatens perspektiv

FSi Eksportkontrollutvalg (EKU) eksportkontrollseminar 3. april 2024

3. april 2024

Trond Leberg – Tolletaten / Etterretningsdivisjonen

AGENDA

Hva gjør Tolletaten innen eksportkontroll?

- Situasjonsforståelse
- Samarbeid
- Deklarasjonskontroll
- Etterkontroll

Hva forventer Tolletaten at næringslivet gjør?

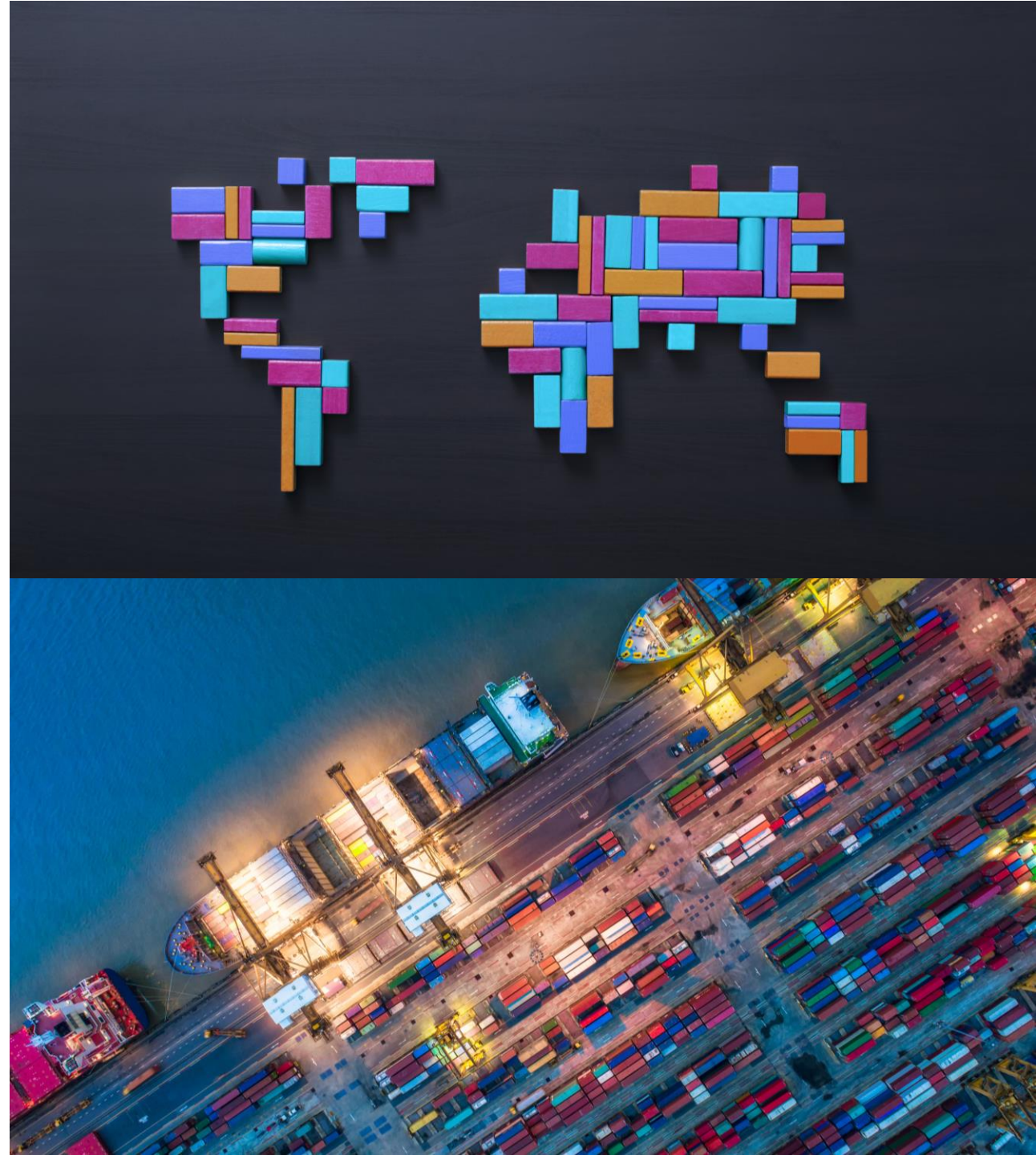
- Kjenn din vare – kjenn din kunde.
- Bruk risikoindikatorer

LAND/TEMA	Lenke til Lovdata	våpenembargo
Afghanistan/Taliban	2013.11.08 nr 1294: (UD) Forskrift om sanksjoner mot Taliban	Ja
Al-Qaida og Isil	1999.12.22 nr 1374: (UD) Forskrift om sanksjoner mot Isil (Da'esh) og Al-Qaida	
Belarus (tidl. Hviterussland)	2006.09.08 nr 1041: (UD) Forskrift om særlige tiltak mot Belarus	Ja
Burma/Myanmar	2003.07.04 nr 0895: (UD) Forskrift om særlige tiltak mot Burma (Myanmar)	Ja
Burundi	FOR-2016-02-05-104: (UD) Forskrift om restriktive tiltak i lys av situasjonen i Burundi	
Darfur-provinsen i Sudan	2006.06.02 nr 0573: (UD) Forskrift om sanksjoner mot visse grupper, militser og personer som opererer i Darfur-provinsen i Sudan	Ja
Haiti:	FOR-2023-03-24-404: (UD) Forskrift om sanksjoner i lys av situasjonen i Haiti	Ja
Republikken Guinea:	2014.02.09 nr 626: (UD) Forskrift om restriktive tiltak mot Republikken Guinea	
Guinea-Bissau:	2015.12.11 nr. 1434: (UD): Forskrift om restriktive tiltak vedrørende situasjonen i Guinea-Bissau	
Irak:	1990.08.09 nr 0635: (UD) Forskrift om gjennomføring av De forente nasjoners sikkerhetsråds resolusjoner om sanksjoner mot Irak	Ja
Iran:	2007.02.09 nr 0149: (UD) Forskrift om sanksjoner og tiltak mot Iran	Ja
Jemen:	2015.06.19 nr. 663 (UD) Forskrift om sanksjoner mot visse personer og aktører i Jemen	Ja
Den demokratiske republikken Kongo:	2003.10.10 nr 1221: (UD) Forskrift om sanksjoner mot ikke-statlige aktører som opererer i Den demokratiske republikken Kongo	Ja
Libanon:	2006.09.08 nr 1040: (UD) Forskrift om sanksjoner mot ikke-statlige aktører i Libanon	Ja
Libya:	2011.03.11 nr 0265: (UD) Forskrift om sanksjoner og tiltak mot Libya	Ja
Mali:	2020.05.07 nr 0955: (UD) Forskrift om sanksjoner i lys av situasjonen i Mali	
Moldova:	2023.06.21 Forskrift om restriktive tiltak i lys av handlinger som destabiliserer Republikken Moldova - Lovdata	
Nicaragua:	2020.06.23 nr 1283: (UD) Forskrift om restriktive tiltak i lys av situasjonen i Nicaragua	
Nord-Korea:	2006.12.15 nr 1405: (UD) Forskrift om sanksjoner mot Nord-Korea	Ja
Russland:	2014.08.15 nr 1076: (UD) Forskrift om tiltak vedrørende Ukrainas integritet mv.	Ja
Den sentralafrikanske republikk:	2015.09.18 nr. 1061: (UD) Forskrift om sanksjoner og restriktive tiltak vedrørende situasjonen i Den sentralafrikanske republikk	Ja
Somalia:	1992.02.07 nr 0077: (UD) Forskrift om sanksjoner mot Somalia	Ja
Syria:	2011.09.02 nr 0902: (UD) Forskrift om særlige tiltak mot Syria	
Sør-Sudan	2015.11.12: (UD) Forskrift om sanksjoner og restriktive tiltak i lys av situasjonen i Sør-Sudan	Ja
Tunisia:	2015.12-11 nr. 1436: (UD) Forskrift om restriktive tiltak mot visse personer i lys av situasjonen i Tunisia	
Ukraina:	2014.05.09 nr. 612 (UD) Forskrift om restriktive tiltak mot personer som anses ansvarlige for underslag av offentlige midler, samt personer som anses å ha deltatt i menneskerettighetsbrudd i Ukraina	
Venezuela:	2017.12.15.2103 (UD): Forskrift om restriktive tiltak vedrørende situasjonen i Venezuela	Ja
Zimbabwe:	2003.08.15 nr 1050: (UD) Forskrift om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe	Ja
Cyberangrep	Forskrift om restriktive tiltak mot cyberangrep	
Menneskerettsbrudd	Forskrift om restriktive tiltak mot alvorlige menneskerettsbrudd og -overgrep	
Kjemiske våpen	Forskrift om restriktive tiltak mot spredning og bruk av kjemiske våpen	

Situasjonsforståelse

- Betydelig innsats på å forstå trusselbildet
- Tolletaten monitorerer og analyserer varestrømmene
- Tolletaten samarbeider bredt – en suksessfaktor i den nasjonale innsatsen

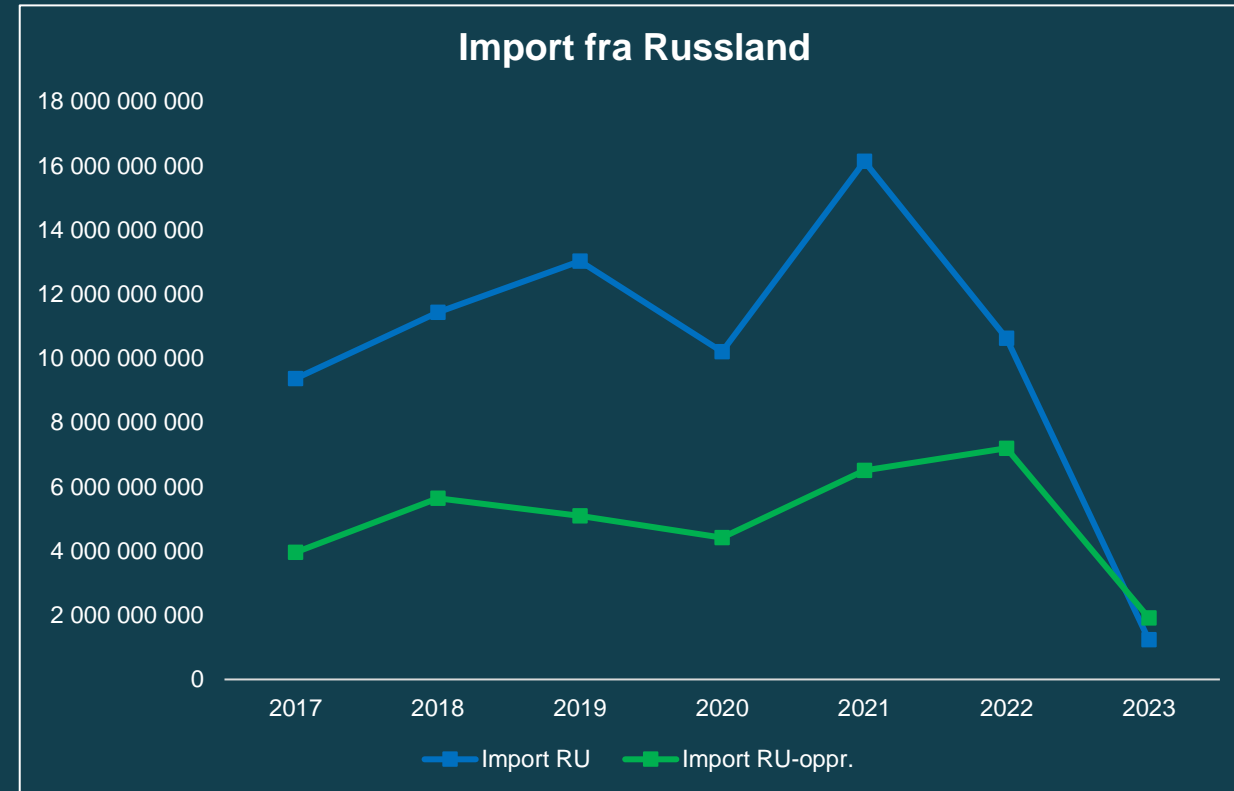
Eksport til Russland

- Eksport til Russland i 2023 ca. halvert sammenlignet med 2021
- Eksport av fiskefôr har til en viss grad bidratt til å opprettholde eksportverdiene
- Øvrig eksport er nesten utelukkende til russiske fiskefartøyer
- Det forventes ytterligere nedgang i eksportverdiene til Russland i 2024

Import fra Russland

- Markant og tiltakende negativ trend knyttet til import fra Russland i 2022 og 2023
- Stabil import av sjømat
- Tilnærmet lik trend knyttet til import av varer med russisk opprinnelse
- Det er *sannsynlig* at det vil være ytterligere nedgang i importverdiene fra Russland i 2024

Effekten av sanksjonene

- Vesentlig lavere import- og eksportverdier til og fra Russland
- Mange varetyper som tidligere har blitt importert eller eksportert, er nå sanksjonert
- Tolletaten har sendt flere anmeldelser til PST på bakgrunn av brudd på sanksjonsregelverket

Havneforbud og Tollkontroll

- Bekymring for Norge som transittland
- RU fiskefartøy begrenses til tre havner i Nord-Norge.
- Omfattende fysisk kontroll

Omgåelser av sanksjonsregelverket

- Observert en økning i eksport til grensenære land av Russland
 - Viktigste forklaring er økt eksport av sjømat
 - Likevel eksport av bekymring mtp. omgåelser av sanksjonsregelverket og sluttbruk av bekymring
- Varen(e) sendes i transitt via 3. land
- Økt betydning av omgåelse via EUs indre marked
- Økt eksport av «High priority items» til land av bekymring

Utvikling i sanksjonsregimet

- Første sanksjoner mot Russland innført i 2014
- Flere utvidelser av sanksjonsregimet etter Russlands fullskala invasjon av Ukraina i 2022
- Ellevte sanksjonspakke innført i norsk rett i 2. oktober 2023
- EUs tolvte og trettende sanksjonspakke enda innført i norsk rett 19. mars 2024
- Økt fokus på omgåelser av sanksjonsregimet via tredjeland
- Listeføring av selskaper og personer i land som Hong Kong, De forente arabiske emirater, med flere
- Fokus på «High priority items»

Tidslinje sanksjonspakker

NR	EU	NORGE
1	23.02.2022	18.03.2022
2	25.02.2022	18.03.2022
3	28.02.2022	18.03.2022
4	15.03.2022	18.03.2022-del 1 24.03.2022-del 2
5	08.04.2022	29.04.2022
6	03.06.2022	17.06.2022
7	21.07.2022	26.08.2022
8	06.10.2022	28.10.2022
9	16.12.2022	30.01.2023
10	25.02.2023	04.04.2023
11	23.06.2023	02.10.2023
12	18.12.2023	19.03.2024
13	23.02.2024	19.03.2024

RESTRIKTIVE TILTAK – RUSSLAND – kapittel 4. Sektortiltak

§ 15. *Forbud mot eksport, import og transport av forsvarsrelaterte varer*

§ 16. *Forbud mot eksport av flerbruksvarer og flerbruksteknologi*

§ 16a. *Forbud mot eksport av varer og teknologi som oppført i vedlegg IX*

§ 16aa. *Forbud mot eksport mv. av skytevåpen*

§ 17. *Forbud mot eksport av visse produkter til bruk i oljeindustrien*

§ 17b. *Forbud mot eksport av varer til bruk i oljeraffinering som oppført i vedlegg XI*

§ 17c. *Forbud mot eksport av varer til bruk i luftfarts- eller romindustrien som oppført i vedlegg XII*

§ 17d. *Forbud mot eksport av varer og teknologi beregnet på maritim navigasjon*

§ 17e. *Forbud knyttet til jern- og stålprodukter som oppført i vedlegg XVII*

§ 17f. *Forbud mot eksport av luksusvarer som oppført i vedlegg XVIII*

§ 17g. *Forbud mot import mv. av varer som generer betydelige inntekter for Russland*

§ 17h. *Forbud mot import mv. av kull og annen fast fossilt brensel*

§ 17i. *Forbud mot eksport mv. av varer som kan bidra til å forbedre Russlands industrielle kapasitet*

§ 17j. *Forbud mot kjøp, import mv. av råolje eller petroleumsprodukter*

§ 17l. *Forbud mot kjøp, import mv. av gull*

§ 17m. *Forbud mot kjøp, import mv. av diamanter*

§ 17n. *Forbud mot eksport mv. av tankskip*

Forskrift om restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukrainas territoriale integritet, suverenitet, uavhengighet og stabilitet

Dato	FOR-2014-08-15-1076
Departement	Utenriksdepartementet
Publisert	I 2014 hefte 11
Ikrafttredelse	15.08.2014
Sist endret	FOR-2023-04-04-480
Endrer	FOR-2014-03-21-301
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2021-04-16-18-§2
Kunngjort	15.08.2014 kl. 16.00
Rettet	10.05.2022 (konsolideringsfeil i § 8d siste ledd)
Korttittel	Sanksjonsforskrift Ukraina (territoriell integritet mv.)

Fremover

- Det vil bli innført ytterligere sanksjoner i 2024, med økt omfang på varer som omfattes av eksportforbud
- Det forventes ytterligere nedgang i handel med Russland i 2024
- Russland har samtidig økte behov for å anskaffe varer for å opprettholde landets industrielle base, herunder til produksjon av militært materiell
- Dette vil medføre økt innsats fra russisk side for å anskaffe varer som er underlagt eksportforbud iht. sanksjons- og eksportkontrollregelverket

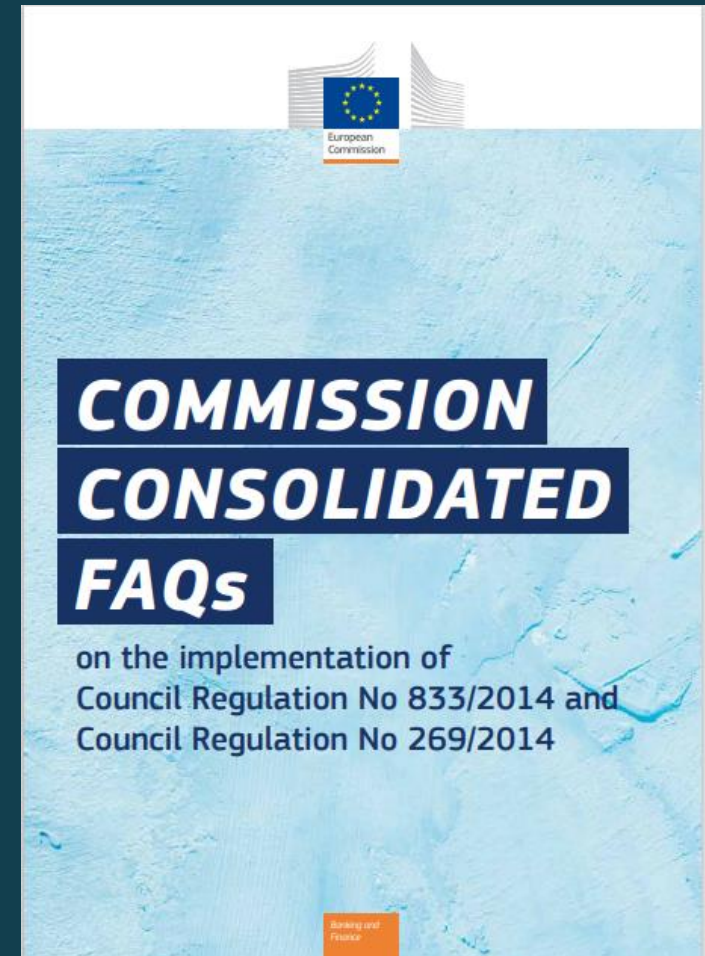
SANKSJONER – RESTRIKTIVE TILTAK - RUSSLAND

EU KOMMISJONENS SAMLEDE FAQ

- Opprinnelig versjon 22/06-2022
- Sist oppdatert 25/03-2024

Inklusiv Annex VII (vedlegg IX) med varenr – EU TARIC

[Consolidated version \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Næringslivets oppgaver

KJENN DIN VARE

- Som vareeier og eksportør av forsvarsmateriell avansert teknologi - sett deg inn i dine varers bruksområder – OG potensielle bruksområder

Næringslivets oppgaver

KJENN DIN KUNDE

- Still spørsmål og krav til kjøper
- Gjør undersøkelser hvis kunden er ny

Noen tips:

- Vær kjent med myndighetenes trusselvurderinger og anbefalinger
- Benytt PST's Indikatorer på ulovlige anskaffelser
 - Leveringsbetingelser/reiserute, f.eks ny kunde ber om EXW og leveringssted er en flyplass/havn
 - Etterspør sluttbruk(er)
 - Spedisjon/logistikkfirma er mottaker
 - Google kjøper/mellomledd og sluttbruker.

[Ulovlige anskaffelser og indikatorer \(pst.no\)](https://www.pst.no)

Indikatorer på ulovlige anskaffelser

Vær på vakt mot forespørsler som er avvikende når det gjelder form, innhold og alminnelig forretningsskikk. Eksempler kan være:

- Kunden er ukjent eller det er usikkert hvem kunden egentlig er. Indikasjoner kan være manglende kredittopplysninger, lite eller ingen informasjon på internett eller at kunden kun oppgir postboksadresse.
- Kunden er motvillig eller unnvikende til å gi opplysninger om sluttbruker, hvor utstyret skal installeres og service- eller vedlikeholdsavtaler.
- Et allerede etablert kundeforhold endrer karakter ved at kunden ønsker andre varer eller tjenester som kan være problematiske eller sensitive, såkalt eskalerende anskaffelsesvirksomhet.
- Et spedisjonsfirma, havn eller lager oppgis som endelig destinasjon.
- Det er uvanlige ønsker til emballasje, fraktruter, pakkseddel, deklarerings eller betaling.
- Produktet passer ikke inn i formidlerens/kjøperens ordinære virksomhet, eller noe bryter med mønsteret for tidligere kontakt og kundeforhold.
- Kjøperen ber om uvanlig små eller store kvanta, uvanlig høy kvalitet i forhold til oppgitt bruk, osv.
- Kunden representeres av «fikserer» eller mellommenn med dårlig kunnskap om varen eller bruken av dem. Disse kan være basert i Norge, Europa eller andre deler av verden.
- Når personell fra ambassaden til landet kunden kommer fra er uvanlig aktive eller stiller garantier for kunden.
- Kunden nøler eller trekker seg når det gjøres oppmerksom på at varene som etterspørres er underlagt eksportkontroll eller når dere ber om bedre dokumentasjon.

Anbefalte tiltak for næringslivet

- ✓ Egenvurdering
- ✓ Klassifisering
- ✓ Kjenn din vare, kjenn din kunde

EKSPORTKONTROLL ER SIKKERHETSPOLITIKK I PRAKSIS

OG

TOLLETATEN ER BÅDE EN KONTROLLETAT OG EN
SAMARBEIDSPARTNER FOR NÆRINGSLIVET OG ANDRE ETATER

TOLLETATEN

Spørsmål - kommentarer

Tolletaten

post@toll.no

Trond.leberg@toll.no